

تحلیلی بر چالش‌های تربیت جنسی: یک مطالعه مروری نظام‌مند

سید علیرضا قاسمی^۱، محسن آیتی^{۲*}، مهدی سالارصادقی^۳، محمد علیپور^۴، مینو میری^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۲۴

پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۱۲/۱۸

چکیده

هدف از پژوهش حاضر شناسایی و بررسی چالش‌های تربیت جنسی بود و به شیوه‌ی مرور نظام‌مند با جستجوی کلمات کلیدی شامل چالش، معضل و مشکل به همراه کلمه‌ی تربیت جنسی یا آموزشی جنسی در پایگاه‌های علمی معتبر شامل: Google، Magiran، Scholar، PubMed، Taylor & Francis Online، Springer، Eric، Science direct، Elsevier، Scopus، SID و در فاصله‌ی زمانی ژانویه ۲۰۱۸ تا اکتبر ۲۰۲۲ در مجلات لاتین و همچنین از فروردین ۱۳۹۶ تا اسفندماه ۱۴۰۱ در مجلات فارسی انجام شد. نهایتاً ۹ مقاله فارسی و ۶ مقاله انگلیسی بررسی شد. مهم‌ترین چالش‌های به‌دست‌آمده چالش‌های آموزشی و محتوایی، چالش‌های سیاست‌گذاری و اسناد بالادستی، چالش‌های خانوادگی، چالش‌های فردی و اجتماعی و همچنین چالش تربیت نیروی کارآمد بود. بنابراین در راستای تربیت جنسی ابتدا می‌بایست برنامه‌ی جامع و راهبردی به‌وسیله‌ی تیم برنامه‌ریزی درسی خبره طراحی و تدوین نمود و سپس متناسب با آن، اقدام به تربیت نیروی انسانی متخصص در این حوزه کرد.

واژگان کلیدی: تربیت جنسی، چالش‌ها، مرور نظام‌مند.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران.

۲. دانشیار برنامه ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران.

*نویسنده مسئول
mayati@birjand.ac.ir

۳. کارشناسی گروه علوم تربیتی، آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۴. مدرس دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۵. استادیار گروه آموزش روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵، تهران، ایران.

مقدمه

تربیت متأثر از ابعاد مختلف وجودی انسان، دارای ابعاد مختلفی همچون هنری، سیاسی، اجتماعی، شهروندی، دینی، جنسی و مانند آن است. در همین راستا یکی از اساسی‌ترین و مهم‌ترین مسائل زندگی که کیفیت زندگی انسان تحت تأثیر چگونگی شناخت و کاربست آن است، تربیت جنسی افراد است (قلاوند، صمدی، احمدی و کشتی آرای، ۱۳۹۹؛ سعیدی رضوانی، غلامی و باقری، ۱۳۹۸؛ رحمانی، عارفی، افشای نیا و امیری، ۱۳۹۷).

تربیت جنسی^۱ فرآیندی دائمی به شمار می‌رود (سانتراک^۲، ۲۰۱۸) که از طریق آن افراد، اطلاعات و دانش لازم درباره‌ی مسائل جنسی را کسب می‌کنند و نگرش‌ها و ارزش‌های خود را شکل می‌دهند تا توانایی لازم در به‌کارگیری آموخته‌هایشان را کسب نمایند (رخماوتی^۳، ۲۰۲۲؛ حجازی، قادری، صادقی، صمدی و نیکنام، ۱۴۰۰). طبق گزارش سازمان بهداشت جهانی^۴ (۲۰۱۸) تربیت جنسی نقش اساسی در آماده‌سازی کودکان و جوانان برای زندگی ایمن، سازنده و رضایت‌بخش در جهانی را ایفا می‌کند که در آن ایدز، عفونت‌های مقاربتی^۵، حاملگی‌های ناخواسته، خشونت مبتنی بر جنسیت^۶ و نابرابری جنسیتی، همچنان خطرات جدی برای رفاه آن‌ها به همراه دارد (استانکووا و ترجکوفسکی^۷، ۲۰۲۱). همچنین، به‌زعم یونسکو^۸ (۲۰۱۸) تربیت جنسی با هدف توسعه‌ی رفتارهای مثبت جنسی از جمله، اعتماد به نفس، توانایی نه گفتن، احترام به خود و دیگران، پیشگیری از سوءاستفاده و خشونت جسمی و جنسی، تجارب جنسی سالم و برنامه‌ریزی برای والد شدن انجام می‌گیرد. در همین راستا آوارو^۹ (۲۰۲۰)، چهار عنصر تربیت جنسی را شامل تربیت جنسی آموزش در مورد اندام تناسلی، آموزش روش‌های آمیزش جنسی، تمایز نقش مرد و زن و روند آموزش آداب معاشرت با جنس مخالف می‌داند. همچنین از دیدگاه

1. Sexual education
2. Santrock
3. Rakhmawati
4. world health organization
5. STIs
6. GBV
7. Stankova & Trajkovski
8. UNESCO
9. Awaru

اسلام و با استنباط از قرآن کریم و روایات، تربیت جنسی به کودکان و نوجوانان که در سنین حساسی از لحاظ تربیت‌پذیری هستند، امری مهم و ضروری است و باید برنامه‌ریزی درستی برای آن در نظر گرفته شود (موناندر^۱، ۲۰۲۲).

تربیت جنسی یکی از حوزه‌های چالش‌انگیز تعلیم و تربیت در جوامع مختلف، از جمله ایران به شمار می‌رود (سیسلر^۲، ۲۰۲۲؛ حاجی‌زاده، محسنی دهکلانی، جهانی و ایزدی فرد، ۱۴۰۰؛ بخشی و خرمایی، ۱۳۹۷) که همواره به دلیل وجود پاره‌ای از ابهام‌ها و سوءتفاهم‌های نظری و فکری و نیز موانع اجرایی با مشکلات فراوانی دست‌به‌گریبان بوده و همین امر زمینه‌ساز ایجاد و بروز بسیاری از معضلات اجتماعی و انحراف‌های رفتاری در میان نسل جوان و به‌تبع آن، صرف هزینه‌های سنگین جهت مقابله با این انحرافات توسط نهادها و سازمان‌های ذی‌ربط است (افشاری، سرمدی و نادری، ۱۴۰۱). خانواده و دیدگاه‌های سنتی آنان از دیگر چالش‌های تربیت جنسی است (ماوهاندو و ملنگو^۳، ۲۰۲۱؛ نور علیزاده میانجی و رحیمی، ۱۴۰۰)؛ زیرا بسیاری از والدین تربیت جنسی را نوعی بی‌حیایی و بی‌ادبی تلقی کرده و در نتیجه آموزش آن را نیز جایز نمی‌دانند (خوشخرام رودم‌جینی، ۱۴۰۰). درعین حال، باید بر این نکته هم تأکید کرد که پدران و مادران نمی‌توانند نسبت به غریزه‌ی جنسی فرزندان خود بی‌اعتنا باشند؛ زیرا تربیت جنسی یکی از دشوارترین و حساس‌ترین انواع تربیت است و اندک اشتباه و غفلتی در آن ممکن است کودکان را به وادی فساد بکشاند (شیربیگی، اسماعیلی، سعیدی پور و سرمدی، ۱۴۰۰). از دیگر عوامل چالش‌برانگیز تربیت جنسی در جوامع گوناگون می‌توان به منابع اطلاعاتی نامعتبر و وجود شرم و حیا، تابوها و اعتقادات فرهنگی- اجتماعی نادرست (سیمبر، علی‌زاده، حاجی فقها و گل‌عذار، ۱۳۹۵)، مهارت ناکافی والدین (روح‌پرور، جوادنوری و شهالی، ۱۳۹۸) و شرم و خجالت بحث‌های پیرامون سلامت جنسی، ترس از افزایش وسوسه در دختران نوجوان، عدم مهارت لازم برای برقراری ارتباط با نوجوانان (شمس، پرهیزکار و موسوی زاده مجدپور، ۲۰۱۷) اشاره کرد.

1. Munandar
2. Sisler
3. Mavhandu-Mudzusi & Mhlongo

بررسی پژوهش‌های انجام‌گرفته در خصوص تربیت جنسی نشان می‌دهد خانواده (والدین) و مدرسه (معلم) دو عنصر اصلی تربیت جنسی به شمار می‌روند. طبق نتایج پژوهش نورگیتز، پاچکو، سن و هابدن^۱ (۲۰۲۱)، از آنجایی که تربیت جنسی مدرسه محور و آموزش تربیت جنسی توسط معلم، موفقیت‌آمیز بوده است، آموزش ضمن خدمت به معلمان مدارس در راستای چگونگی تربیت جنسی بسیار مهم و ضروری است. همچنین طبق نتایج تحقیق لاگانوسکا و کوپس^۲ (۲۰۲۱) باید فرصت‌هایی برای دریافت آموزش جنسی برای نوجوانان دارای ناتوانی ذهنی در مدرسه فراهم شود. در مقابل، در پژوهش‌های حجازی و همکاران (۱۴۰۰)، رحمانی، مرقاتی خویی و فلاحی (۲۰۱۸) و رابینسون، اسمیت و دیویس^۳ (۲۰۱۷) تربیت جنسی خانه‌محور که توسط خانواده به‌ویژه والدین انجام می‌گیرد، به‌عنوان تأثیرگذارترین عامل در رفتار کودکان و نوجوانان از جمله هویت جنسی محسوب می‌شود. علاوه بر این موارد در پژوهش محمدی پویا، ایمان‌زاده، محمدی پویا و زارعی (۱۳۹۸)، موانع و چالش‌های برنامه‌ی درسی تربیت جنسی شامل عوامل خانوادگی از جمله، مقاومت و بی‌میلی والدین در برابر تربیت جنسی فرزندان، ضعف مهارت‌های ارتباطی مطلوب بین والدین و فرزندان و غلبه نگاه بزرگ‌سالی بر مسائل جنسی نوجوانان، همچنین عوامل سازمانی نظیر؛ کمبود چشم‌گیر معلم متخصص حوزه‌ی تربیت جنسی در آموزش و پرورش، محدودیت و چالش‌برانگیز بودن منابع آموزشی در حوزه‌ی تربیت جنسی، ضعف خط‌مشی مناسب حمایت از تربیت جنسی در چارچوب تربیت اسلامی و چالش تعامل مطلوب مدرسه و خانه و در نهایت، عوامل فرهنگی- اجتماعی همچون ضعف آگاهی اجتماعی از تعریف صحیح تربیت جنسی و برداشت‌های شخصی و بدون پشتوانه از مبانی دینی معرفی شده است. در پژوهش نیمبلی، ماینزا، مومبا و کاتوناسا^۴ (۲۰۱۹) موانع فرهنگی و عدم تمایل دانش‌آموزان برای شرکت در برنامه‌ی تربیت جنسی از چالش‌های تربیت جنسی عنوان شده است. علاوه بر این موارد در گزارش یونسکو (۲۰۱۹) تحت عنوان "مواجهه با واقعیت: مورد مطالعاتی برنامه‌ی جامع آموزش جنسی" دو عامل تقابل با عقاید عمومی مردم و فراهم کردن ظرفیت‌های برنامه تربیت جنسی از چالش‌ها و موانع

1. Nurgitz, Pacheco, Senn & Hobden
2. Laganovska & Kvieste
3. Robinson, Smith & Davies
4. Nyimbili, Mainza, Mumba & Katunansa

تربیت جنسی در جوامع مختلف عنوان شده است. هم‌چنین تحقیقاتی با روش مرور نظام‌مند نیز در زمینه‌ی تربیت جنسی انجام شده است که در ادامه به اهم آن‌ها اشاره می‌کنیم. خانی‌پور و همکاران (۱۴۰۰)، ضمن مغفول برشمردن مسئله‌ی تربیت جنسی در ایران، چنین نتیجه گرفتند که برنامه‌های تربیت جنسی طیف گسترده‌ای از آموزش‌های شیوه‌های محافظت جنسی از خود تا آموزش شیوه‌های اخلاقی سلامت جنسی قرار می‌گیرد. تعریف‌های اولیه از تربیت جنسی عام و رفتاری است ولی هر چه به جلو می‌رویم، تعریف‌ها ماهیت فرهنگ وابسته‌تر پیدا کرده‌اند. لازم به ذکر است اثربخشی برنامه‌های تربیت جنسی در کاهش مشکلاتی مثل بارداری ناخواسته و محافظت از آزاردیدگی جنسی مؤثر است. اتخاذ رویکرد جامع‌نگر به تربیت جنسی که به معنای استفاده از روش‌های مداخله‌ی مهارت‌آموزی روانشناختی و همراه کردن والدین و اولیای مدرسه است در تحقق برنامه‌های تربیت جنسی مؤثر است. بهتر است برای تضمین اثربخشی برنامه‌های تربیت جنسی، هر برنامه با توجه به جنبه‌های فردی و فرهنگی مخاطبان تعدیل شود تا اثربخشی برنامه بر روی سلامت جنسی تضمین شود. دیگر پژوهشی که توسط سیف‌الهی اوشانی و همکاران (۱۴۰۱) با دو هدف محورهای مطالعات پیرامون تربیت جنسی نوجوانان ایران و هم‌چنین بررسی خلأ پژوهشی موجود انجام گرفت، نشان داد این مطالعات عمدتاً در چهار دسته طبقه‌بندی می‌شوند: ۱) پژوهش‌های کتابخانه‌ای که غالباً مبتنی بر متون مذهبی بوده و بر مفاهیم عفاف و خویشتن‌داری پیش از ازدواج تأکید کرده‌اند، ۲) پژوهش‌های مبتنی بر نظرسنجی از متخصصین آموزشی که بر ضرورت ارائه تربیت جنسی نوجوانان تأکید کرده و موانع موجود را بررسی کرده‌اند، ۳) پژوهش‌های مبتنی بر نظرسنجی از والدین که عمدتاً به مشکلات آن‌ها در تربیت جنسی فرزندان پرداخته‌اند، ۴) معدود تحقیقات کمی با محوریت نوجوانان که مبتنی بر پاسخ آنان به برخی پرسش‌نامه‌های پژوهشی بوده است. خلاء پژوهشی موجود در تحقیقات پیشین، نادیده شمردن نوجوانان و نیازهای آموزشی ایشان است. هیچ تحقیق کیفی جامعی در جهت شناخت دنیای پدیدارشناسانه نسل امروزی صورت نگرفته است. به منظور شنیده شدن نیازهای نوجوانان، ضروری است پژوهش‌هایی طراحی و اجرا شود که ماحصل آن در تدوین برنامه تربیت جنسی مناسب آن‌ها به کار گرفته

شود. در پژوهش مروری نظام‌مند دیگری که توسط لامیراس فرنداندر^۱ و همکاران (۲۰۲۱) و با هدف ارائه‌ی یک مرور کلی از آنچه در مورد انتشار و اثربخشی برنامه‌های آموزش جنسی شناخته شده است، انجام شد نتایج نشان دادند که آموزش برنامه‌های تربیت جنسی سبب کاهش رفتارهای مخاطره‌آمیز نظیر روابط جنسی خارج از چهارچوب و حاملگی ناخواسته، کاهش ابتلا به بیماری‌ها مثل ایدز، افزایش سلامت جنسی نوجوانان و بارداری‌های سالم و ایمن در زنان می‌شود. در مرور نظام‌مند اوبراین، هندریکس و برنز^۲ (۲۰۲۰)، ضمن تبیین ضرورت تدوین برنامه جامع آموزش و تربیت جنسی برای دوره تربیت معلم، مشخص شد به طور کلی، اطلاعات مربوط به آموزش در مورد آموزش جامع جنسی برای معلمان پیش از خدمت محدود است و عملاً در هیچ کشوری هنوز برای دوره تربیت معلم چنین برنامه و سرفصلی وجود ندارد.

بدیهی است جنبه‌ی نوآوری پژوهش حاضر نسبت به سایر پژوهش‌های مروری و غیرمروری انجام‌گرفته، این است که تاکنون پژوهشی به طور متمرکز چالش‌های تربیت جنسی را به شیوه‌ی مرور نظام‌مند، شناسایی نکرده و مورد بررسی قرار نداده است. هم‌چنین کاربست نتایج این پژوهش، ضمن تبیین ضرورت تربیت جنسی، پیامدهای عدم توجه به این تربیت و آسیب‌شناسی برنامه‌ی تربیت جنسی در ایران، سبب خواهد شد تا معلمان نظام آموزشی خصوصاً معلمان دروس تربیتی و پرورشی هم‌چون دین و زندگی، مهارت‌های زندگی و مطالعات اجتماعی با دیدی وسیع‌تر نسبت به موضوع تربیت جنسی، به تربیت کودکان، نوجوانان و جوانان بپردازند.

بنابراین با توجه به این‌که حیات جنسی انسان از بدو تولد شروع می‌شود و به تدریج رشد پیدا می‌کند (تربتی، تاجیک اسماعیلی و خسروی، ۱۳۹۸) و از سویی دیگر گزینه‌ی جنسی یکی از تمایلات طبیعی انسان است، همان‌طور که دیگر تمایلات و استعدادها نیاز به تربیت صحیح و شکوفا شدن دارند، گزینه‌ی جنسی هم که یک نیاز فیزیولوژیکی است که باید در مسیر صحیح و درست پرورش یابد، بررسی چالش‌ها و معضلات تربیت جنسی ضروری و مهم به نظر می‌رسد. امروزه همچنین تغییرات فرهنگ جنسی در اکثر جوامع از جمله جامعه‌ی ایران،

-
1. Lameiras-Fernández
  2. O'Brien, Hendriks & Burns

منجر به شکل‌گیری و گسترش ارزش‌ها و الگوهای رفتار جنسی خارج از چهارچوب ازدواج شده است (قاسمی، شکاری و قیومی، ۱۴۰۰) و دیگر ضرورت بررسی چالش‌های تربیت جنسی به علت ازدیاد تجاوزهای جنسی در میان نوجوانان است (روح‌پرور، شاه علی و جوادنوری، ۱۳۹۸). از این‌رو پژوهش مرور نظام‌مند حاضر با هدف بررسی چالش‌های تربیت جنسی انجام گرفته است. بدیهی است شناسایی این چالش‌ها در گام نخست و تلاش در راه حل آن‌ها در گام بعد، موجبات بهبود تربیت جنسی افراد جامعه را فراهم می‌آورد. سؤال اصلی پژوهش حاضر عبارت است از این‌که مهم‌ترین چالش‌های موجود بر سر راه تربیت جنسی چه مواردی هستند و این چالش‌ها به طور کلی ناظر به چه بخش‌هایی هستند؟

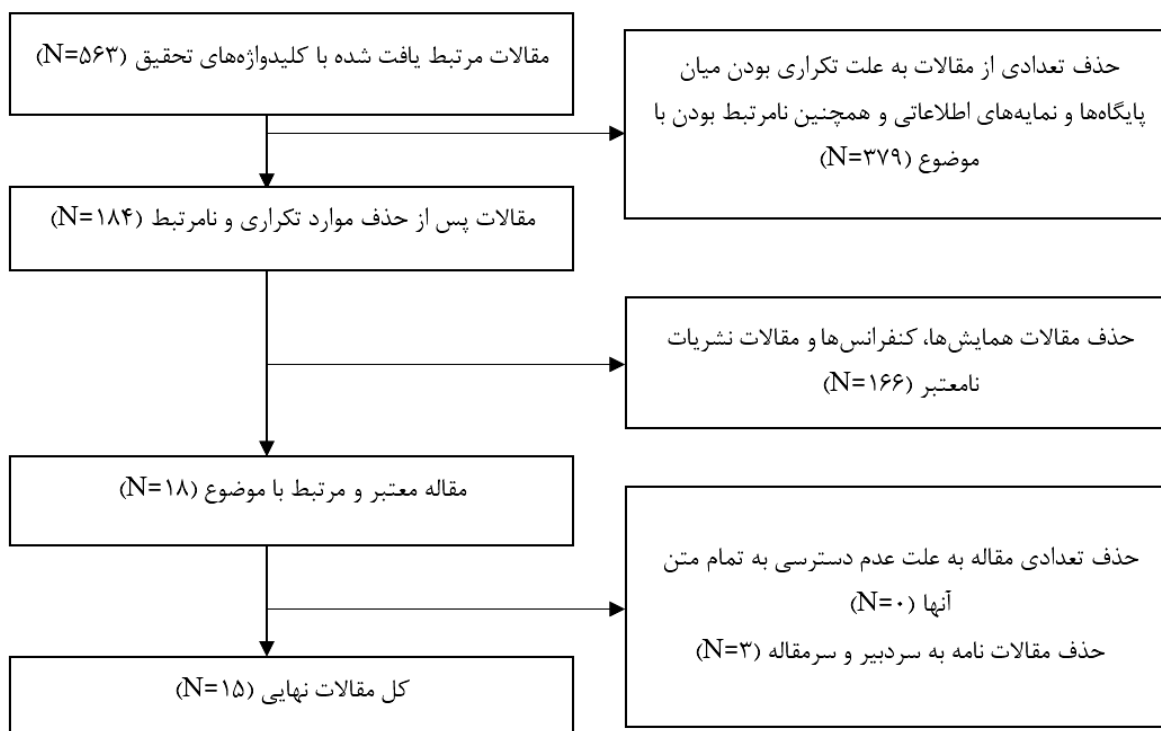
روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع مروری نظام‌مند است. این روش بهترین روش مطالعه‌ی مروری است که با ارزیابی و ترکیب شواهد پژوهشی، اغلب با رعایت دستورالعمل‌های دقیق و قابل تکرار برای دیگر پژوهشگران، اجرا می‌شود (کلانتری دهقی، ۱۴۰۱). جهت اعتباریابی پژوهش حاضر، از معیارهای شش‌گانه نیومن و گاف^۱ (۲۰۲۰)، شامل ۱- طرح سؤال و مسئله‌ی اصلی پژوهش، ۲- تعیین ملاک‌های ورود و خروج مقالات، ۳- تعیین راهبردهای جست‌وجو و پایگاه‌های اطلاعاتی، ۴- غربالگری مقالات انتخاب شده مطابق الگوی نمودار ۱، ۵- بررسی مقالات شامل تجزیه و تحلیل عنوان، چکیده و نتایج مقالات و ۶- تعیین کیفیت پژوهش‌ها با توجه به روش و ابزار پژوهش، و ارتباط آنها با نتایج و اهداف پژوهش حاضر، استفاده شد. به‌منظور انجام پژوهش، یافته‌های منتشرشده در خصوص چالش‌های تربیت جنسی در ۵ سال اخیر، از ژانویه ۲۰۱۸ تا اکتبر ۲۰۲۲ در مجلات لاتین و همچنین از فروردین ۱۳۹۶ تا اسفندماه ۱۴۰۱ در مجلات فارسی، در پایگاه‌های اطلاعاتی «Google Scholar»، «PubMed»، «Taylor & Francis Online»، «Springer»، «Eric»، «Science direct»، «Elsevier»، «Scopus»، «SID» و «Magiran» مورد بررسی قرار گرفتند. در پایگاه‌های اطلاعاتی و نمایه‌های فوق‌الذکر، هر یک از کلیدواژه‌های «چالش‌ها»، «معضل»، «مشکل»، «تربیت جنسی» و «آموزش جنسی» و معادل لاتین آن‌ها،

1. Newman & Gough

جست‌وجو شدند. مقالات مرتبط با این کلیدواژه‌ها دانلود شد و موارد تکراری حذف شدند و بر اساس عنوان، چکیده و معیارهای ذیل مورد بررسی قرار گرفتند.

معیار ورود مقاله: همه‌ی مقالات و پژوهش‌هایی که در خصوص چالش‌ها و مشکلات تربیت جنسی در مجلات داخل و خارج ایران نگارش شده بودند، انتخاب شدند. در مجموع ۵۶۲ مقاله که این شرایط را دارا بودند، انتخاب شدند. معیار خروج مقاله: از میان ۵۶۲ مقاله انتخاب‌شده، مقالاتی که به علت فیلترینگ سایت مبدأ و پایگاه اطلاعاتی مدنظر و همچنین چاپ نشدن متن کامل مقاله (نمایه شدن تنها عنوان مقاله بر روی سایت مجله)، قابلیت دسترسی به تمام متن آن‌ها وجود نداشت از روند بررسی خارج شدند. مقالات همایشی، کنفرانسی و مقالاتی که محل چاپ آن‌ها نشریات معتبر نبود و یا شامل نامه به سردبیر و سرمقاله بودند نیز، از روند مطالعه کنار گذاشته شدند. همچنین مقالاتی که تکراری بوده و متمرکز بر موضوع پژوهش حاضر و هدف آن نبودند نیز، از فرآیند بررسی خارج شدند. در نهایت ۱۵ مقاله وارد پژوهش شد و مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت. نمودار ۱، جریان مراحل بررسی و انتخاب مقالات و انجام مطالعه مروری حاضر را نشان می‌دهد.

نمودار ۱. مراحل بررسی و انتخاب مقالات جهت ورود به مرور نظام‌مند

یافته‌ها

پس از بررسی همه‌ی مقالات، نهایتاً ۱۵ مقاله وارد مطالعه‌ی مروری نظام‌مند حاضر شد. به لحاظ نسبت زبانی مقالات نهایی مورد استفاده، باید به این نکته اشاره کرد که با اختلافی اندک، بیشتر مقالات (۹ مقاله) از مجلات فارسی انتخاب شدند و ۶ مقاله نیز از مجلات معتبر لاتین استخراج شد. در جدول ۱، ابتدا مقاله‌های فارسی و سپس مقالات لاتین یافت شده مرتبط با چالش‌های تربیت جنسی، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و ارائه شده‌اند.

جدول ۱: تجزیه و تحلیل پژوهش‌های فارسی و لاتین انجام‌گرفته در زمینه‌ی بررسی چالش‌های تربیت جنسی

نام محقق	عنوان، جمعیت و سال انتشار مقاله	روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات	مهم‌ترین یافته‌های مطالعات
نادری و کشتی آرای	موانع و چالش‌های فراروی تعلیم و تربیت جنسی در بعد ارزش‌های فرهنگی از دیدگاه معلمان مدارس دولتی دخترانه ابتدایی ناحیه یک اصفهان؛ جامعه‌ی آماری این پژوهش را همه‌ی معلمان مدارس دخترانه ناحیه‌ی یک در پایه‌ی دوم به تعداد ۱۳۹ نفر تشکیل دادند (۱۴۰۱)	روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای بود. با استفاده از فرمول حجم نمونه کوکران از این میان تعداد ۱۰۲ نفر به عنوان حجم نمونه برآورد و انتخاب شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه ۳۸ گویه محقق ساخته بود.	عوامل ارزش‌های فرهنگی از جمله: تعارض بین ارزش‌های سنتی و مدرن، ناهمسازی ارزش‌های دانش‌آموزان از نظر تنوع قومیتی و فرهنگی، ارزش‌های مردسالارانه غالب، برداشت‌های غیرمعقول و منطقی از آموزه‌های دینی، کاهش حساسیت نسبت به ارزش‌های اسلامی، تصورات قالبی و کلیشه‌ای درباره مسائل جنسیتی، قالبی بودن نقش‌های جنسیتی (انتظاراتی که جامعه از زنان و مردان دارد)، تفاوت در ارزش‌گذاری مسائل جنسی و تغییر در ارزش‌های فرهنگی به‌عنوان موانع و چالش‌های تربیت جنسی کودکان قلمداد می‌گردد. نتایج کلی پژوهش نشان داد ارزش‌های فرهنگی یکی از مهم‌ترین موانع آموزش جنسی کودکان در سطح اجتماع هست.
افشاری، سرمدی و ناطقی	تعیین شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب تربیت جنسی دانش‌آموزان دوره متوسطه اول متناظر با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش؛ نمونه آماری پژوهش شامل ۳۸۰ نفر از معلمان مرد و زن دوره متوسطه؛ (۱۴۰۱)	روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شده‌اند. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته از نوع طیف پنج‌رتبه‌ای لیکرت	مواردی همچون عدم توجه کافی به موضوع بلوغ نوجوانان در کتب درسی، توجه مباحث کتاب درسی بر تهدیدهای غریزه جنسی، توجه اندک والدین به تربیت و آموزش جنسی فرزندان، عدم وجود آموزش مناسب در خصوص تفاوت‌های میان دختر و پسر، محدودیت‌های فرهنگی و حساسیت اولیاء در خصوص آموزش آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر جنسی، به‌عنوان مهم‌ترین چالش‌ها و شکاف‌های تربیت جنسی معرفی شدند.
طهماسب زاده شیخ‌لار، عظیم‌پور، ایمان زاده و عباس-زاده	مطالعه فرایند تربیت جنسی نوجوانان ایرانی: نظریه داده بنیاد؛ مشارکت‌کنندگان بخش کیفی، ۲۰ نفر از متخصصان حوزه تربیت جنسی،	نمونه‌گیری هدفمند و روش نمونه‌گیری نظری؛ مصاحبه‌های نیمه ساختارمند	(تعصبات مذهبی و اعتقادی نادرست، شناخت نادرست آموزه‌های دینی و تحریف آموزه‌های دینی، دیدگاه‌های اجتماعی- فرهنگی، فقر فرهنگی در زمینه‌ی تربیت جنسی، سیاست‌های

<p>آموزشی- سازمانی و عدم وجود نیروی متخصص و آگاه بر مسائل جنسی، عوامل زمینه‌ای (نبود سیاست‌های روشن و جسورانه و وجود سیاست‌های محافظه‌کارانه و نگرانی در مورد پیامدهای قانونی، ناکارآمدی والدین و کتمان- سازی تربیت جنسی، منابع اطلاعاتی نامعتبر همچون صفحات مجازی نامعتبر و غیر موثق)</p>		<p>برنامه‌ریزی درسی، روان‌شناسی تربیتی، معلمان و والدین دارای تخصص علمی یا تجربه عملی بودند؛ (۱۴۰۰)</p>	
<p>موانع و چالش‌های برنامه درسی تربیت جنسی در مقطع متوسطه تحصیلی شامل عوامل خانوادگی از جمله، مقاومت و بی‌میلی والدین در برابر تربیت جنسی فرزندان، ضعف مهارت‌های ارتباطی مطلوب بین والدین و فرزندان و غلبه نگاه بزرگسالی بر مسائل جنسی نوجوانان، همچنین عوامل سازمانی نظیر؛ کمبود چشمگیر معلم متخصص حوزه‌ی تربیت جنسی در آموزش‌وپرورش، محدودیت و چالش‌برانگیز بودن منابع آموزشی در حوزه تربیت جنسی، ضعف خط‌مشی مناسب حمایت از تربیت جنسی در چارچوب تربیت اسلامی و چالش تعامل مطلوب مدرسه و خانه و درنهایت، عوامل فرهنگی اجتماعی همچون ضعف آگاهی اجتماعی از تعریف صحیح تربیت جنسی و برداشت‌های شخصی و بدون پشتوانه از مبانی دین دسته‌بندی می‌شوند.</p>	<p>رویکرد کیفی و با روش پدیدارشناسی (مصاحبه نیمه ساختارمند)</p>	<p>پدیدار شناختی موانع برنامه درسی تربیت جنسی در مقطع متوسطه؛ ۱۹ نفر از والدین، معلمان و مدیران؛ (۱۳۹۸)</p>	<p>محمدی پویا، ایمان زاده، محمدی پویا و زارعی</p>
<p>تضاد دیدگاه والدین، سردرگمی والدین، موانع ارتباطی با نوجوان، تعدد و پیچیدگی منابع دریافت اطلاعات جنسی، تابوهای فرهنگی، عدم درک ضرورت آموزش جنسی، نقش گم‌شده مدرسه در تربیت جنسی و چالش‌برانگیز بودن تربیت جنسی در پسران نوجوان</p>	<p>تحلیل محتوای کیفی با انجام مصاحبه نیمه ساختاریافته فردی و بحث گروهی متمرکز</p>	<p>تبیین ادراکات والدین از چالش‌های تربیت جنسی پسران نوجوان؛ یک مطالعه کیفی؛ ۲۵ نفر از والدین ساکن شهر اهواز که دارای نوجوان پسر ۱۹-۱۰ سال بوده؛ (۱۳۹۸)</p>	<p>روح‌پرور، شاداب و جوادنوری</p>
<p>عواملی همچون نوع جنسیت، عدم توانایی برقراری ارتباط با فرزندان و صحبت درزمینه‌ی مسائل جنسی، کمبود آگاهی و اطلاعات والدین، احساس شرم، حیا و خجالت و عدم اطمینان از نحوه ارائه مباحث تربیت جنسی از مهم‌ترین چالش‌های تربیت جنسی به شمار می‌روند.</p>	<p>رویکرد کیفی و استفاده از تحلیل محتوا جهت تحلیل داده‌ها و جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته</p>	<p>چالش‌های والدین در آموزش جنسی به فرزندان: یک مطالعه کیفی؛ ۲۵ نفر از والدین (پدر، مادر و یا هر دو) شهرستان رفسنجان؛ (۱۳۹۷)</p>	<p>بخشی و خرمایی</p>
<p>هرزه‌نگاری به‌عنوان نمایش تصویری و یا کلامی رفتارهای جنسی باهدف ارضای خواسته‌های جنسی دیگران معرفی شده است. این پدیده، معمولاً به شکل‌های مختلف، ازجمله: عکس، داستان، فایل تصویری و انیمیشن‌های کوتاه در</p>	<p>کیفی و روش توصیفی - تحلیلی</p>	<p>هرزه‌نگاری: چالشی فراروی تربیت جنسی از دیدگاه اسلام؛ آیات قرآن و تفاسیر آن و روایات مرتبط با تربیت جنسی (۱۳۹۷)</p>	<p>فیاض و بختیاروند</p>

<p>اینترنت وجود دارد و به ارضای غیرطبیعی جنسی جویندگان منجر می‌شود. پورنوگرافی، چارچوبی را آماده می‌سازد که فرد از طریق تصاویر، فیلم‌ها و داستان‌های جنسی به تحریک و ارضای جنسی برسد. وب‌گاه‌های اینترنتی، قدیمی‌ترین و رایج‌ترین شکل دسترسی به هرزه‌نگاری در اینترنت محسوب می‌شوند. هرزه‌نگاری دارای تأثیرات جسمی و روحی بسیاری است از جمله: رفتار پرخاشگرانه، تکانش‌گری، خصومت به زنان، بی‌بندوباری، تجاوز جنسی، خشونت جنسی، تنوع‌طلبی، خیانت به همسر، از بین رفتن حرمت جنسی محارم، احساس گناه همیشگی و ارتکاب جرائم جنسی علیه کودکان.</p>			
<p>عدم تربیت جنسی مناسب، چه به صورت مستقیم و چه غیرمستقیم، افراد را به سمت برقراری رابطه با جنس مخالف در قبل از ازدواج سوق می‌دهد که عدم تربیت جنسی مناسب، ناشی از مواردی هم‌چون چالش‌های خانوادگی (مخالفت با هرگونه رابطه معمولی قبل از ازدواج فرزندان، عدم پاسخ به سوالات جنسی فرزندان و یا محول کردن پاسخ به سنین بالاتر)، مشکلات فضای مجازی (تأثیر فضای مجازی بر ریختن قبح روابط جنسی و دسترسی به محتوای هرزه نگاری، ماهواره و محتوای نامناسب آن و پخش فیلم‌های صحنه دار) مشکلات مربوط به مدرسه و دوستان (تأثیرپذیری از دوستان بزهکار و دارای روابط جنسی، همبازی بودن پسرها و دخترها در دوران کودکی و عدم دریافت اطلاعات مناسب از طریق معلم و کتب درسی) می‌باشد.</p>	<p>ابزار پژوهش، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش کلایزی استفاده شد</p>	<p>بررسی تربیت جنسی در دختران دارای روابط قبل از ازدواج (جنسی، عاطفی و یا عاطفی-جنسی): یک مطالعه پدیدارشناسانه</p> <p>نمونه‌ها شامل ۱۲ دانشجوی دختر در گروه سنی ۲۲-۲۸ و ساکن تهران در سال ۱۳۹۸-۱۴۰۰ و دارای روابط قبل از ازدواج (۱۴۰۱)</p>	<p>ابراهیمی، فرحبخش و نعیمی</p>
<p>نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد که براساس بررسی‌های انتقادی، خطمشی و رویکرد حاکم بر نگاه به تربیت جنسی در نظام آموزش و پرورش ایران «مهار میل جنسی» است، که می‌توان از آن به «خطمشی مهار» تعبیر کرد. از ویژگی‌های این خطمشی توجه بیشتر به جنبه‌های سلبی و تحریمی تربیت جنسی است. جلوه‌گری این خطمشی از واقعیت میل جنسی به گونه‌ای است که بیش از آنکه میل جنسی را فرصتی برای زندگی فضیلت‌مندانه تلقی نماید، آن را تهدیدی</p>	<p>تحلیل کیفی: بررسی اسنادی</p>	<p>بررسی انتقادی خطمشی نظام آموزش و پرورش ایران در تربیت جنسی نوجوانان (۱۴۰۲)</p>	<p>کمائی و کرم‌اللهی</p>

<p>برای زندگی سعادتمندانه تصویر می‌کند.</p> <p>این مطالعات هفت مانع را برای آموزش جنسی برای کودکان و جوانان دارای معلولیت شناسایی کردند، از جمله درک نادرست اجتماعی از افراد دارای معلولیت به‌عنوان بی‌جنس‌گرا و همچنین نیاز آنان به محافظت که همراه با حمایت محدود از مربیان همراه است، منجر به آموزش جنسی غیر جامع شد. به نظر می‌رسد که مربیان تمایل دارند مسئولیت آموزش جنسی را به دیگران هدایت کنند و همچنین تنوع در میان کودکان و جوانان دارای معلولیت و همچنین تنوع فرهنگی و مذهبی، تعریف یک رویکرد کلی را دشوار می‌کند. درنهایت، اولویت‌های رقابتی مرتبط با سلامت عمومی و رفاه کودکان و جوانان دارای معلولیت ممکن است اهمیت آموزش جنسی را کمتر کند.</p>	<p>مرور نظام‌مند این بازبینی از دستورالعمل‌های-PRISMA ScR پیروی می‌کند که فهرستی که باید هنگام تکمیل مرور مفهومی مدنظر باشد از موارد گزارش دهی ضروری و اختیاری را ارائه می‌کند</p>	<p>موانع آموزش جنسی برای کودکان و جوانان دارای معلولیت در منطقه اروپایی عضو سازمان بهداشت جهانی: یک مطالعه مروری مفهومی؛ ۱۴ مقاله مورد مرور و بررسی قرار گرفت. (۲۰۲۱)</p>	<p>میگلسن و بروکشمیت^۱</p>
<p>چالش‌هایی که در آموزش جامع جنسی مربوط به معلم است عبارت‌اند از: عدم دانش و علم کافی در زمینه تربیت جنسی و ناتوانی در ارائه مشاوره تخصصی به دانش‌آموزان آسیب‌پذیر، عدم رعایت اخلاق توسط معلم، ورود به حریم دانش‌آموزان و عدم قدرت تصمیم‌گیری علمی برای دانش‌آموزانی که رفتارهای پرخطر نشان می‌دهند. تجربیات زندگی خود معلمان (مانند آسیب‌های گذشته و نحوه آموزش جنسی آن‌ها) بر نحوه تدریس و ارائه محتوا تأثیر می‌گذارد. چگونگی فرهنگ معلمان، پیشینه اجتماعی، ارزش‌ها و اخلاقیات معلمان بر نحوه ارائه موضوع و آنچه آموزش داده و ترویج می‌شود تأثیر می‌گذارد. درک معلمان از زمینه فکری یادگیرندگان و اینکه چرا آن‌ها درگیر رفتارهای جنسی پرخطر می‌شوند و همچنین بررسی تفاوت بین آنچه معلمان معتقدند فراگیران از آموزش جامع جنسی به آن نیاز دارند و آنچه یادگیرندگان واقعاً به آن نیاز دارند، به عنوان دیگر چالش تربیت جنسی مطرح می‌شود.</p>	<p>مرور نظام‌مند با استفاده از چک‌لیست مطالعات کیفی برنامه مهارت‌های ارزیابی انتقادی^۳</p>	<p>بررسی سیستماتیک آموزش جامع جنسی برای نوجوانان آفریقای جنوبی ۲۵ مقاله مورد مرور و بررسی قرار گرفت (۲۰۲۱)</p>	<p>کخ و همیر^۲</p>
<p>در غنا، آن‌ها متمرکز بودن را به‌عنوان یک مانع</p>	<p>مصاحبه نیمه ساختاریافته</p>	<p>رویکردها، نگرش‌ها و چالش‌های معلم</p>	<p>اوکران^۴</p>

1. Michielsen & Brockschmidt
2. Koch & Wehmeyer
3. Critical Appraisal Skills Programme Qualitative studies checklist
4. Ocran

<p>شناسایی کردند که منجر به عدم هماهنگی بین مقامات آموزشی شهرداری و ناحیه (مقامات محلی) و دولت مرکزی در توسعه برنامه درسی جامع آموزش جنسی شد. علاوه بر این، جوانان گزارش کردند که اگرچه در طراحی برنامه‌های درسی جامع آموزش جنسی مشورت‌هایی صورت گرفت، اما محتوا منعکس‌کننده دیدگاه‌های آن‌ها نبود.</p>	<p>(مطالعه موردی کیفی)</p>	<p>برای آموزش جنسی: مطالعه موردی سه دبیرستان در غنا؛ مصاحبه با ۱۳ نفر از معلمان دوره دبیرستان (۲۰۲۱)</p>	
<p>چالش‌های مربوط به برنامه‌ریزی برنامه شامل بودجه ناکافی و جزئی برای آموزش جامع جنسی است. عدم هماهنگی تلاش‌های مختلف توسط دولت مرکزی و محلی، سازمان‌های غیردولتی و شرکای توسعه؛ و دستگاه‌های ناکافی برای نظارت و ارزشیابی معلمان و دانش‌آموزان در آموزش جامع جنسی. چالش‌های مربوط به اجرای برنامه درسی شامل وزن ناکافی به آموزش جامع جنسی در هنگام ادغام با موضوعات دیگر، انطباق ناکافی برنامه درسی با زمینه‌های محلی، و مشارکت محدود ذینفعان در توسعه برنامه درسی بود. درحالی‌که چالش‌ها در بین کشورها مشابه بود، استراتژی‌های مورد استفاده برای غلبه بر آن‌ها متفاوت بود و درس‌های مفیدی را برای بهبود اجرا برای این کشورها و سایر کشورهای با درآمد کم و متوسط که با چالش‌های مشابه روبرو هستند ارائه می‌دهد.</p>	<p>مصاحبه نیمه ساختاریافته</p>	<p>چالش‌های اجرای برنامه‌های آموزشی جامع ملی آموزش جنسی در کشورهای با درآمد کم و متوسط: مطالعات موردی غنا، کنیا، پرو و گواتمالا؛ ۱۰۲ نفر از سیاست‌گذاران، برنامه ریزان درسی، اجراکنندگان برنامه (مقامات محلی یا دولتی)، همکارهای بین‌المللی، سازمان‌های جامعه مدنی و مدافعان، سازمان‌های جوانان، سازمان‌های اجتماعی (به غیر جوانان)، رهبران مذهبی و سنتی و ۲۸۸ نفر از مدیران، ۹۴۰ نفر از معلمان و ۱۱۰۰۶ نفر از دانش‌آموزان مورد نظرسنجی واقع شدند. (۲۰۲۱)</p>	<p>کنوگ^۱ و همکاران</p>
<p>مشخص شد که موفقیت سیاست‌های اجرای برنامه آموزش جنسی، اساساً توسط دو عامل گسترده محدود می‌شود: اول، ضعف‌های نهادی مانند کمبود ظرفیت، تعهد مالی ناکافی، هماهنگی ضعیف بین وزارتخانه‌های مربوطه و نظارت ناکارآمد و چارچوب‌های نظارتی. دوم، با هنجارهای اجتماعی، فرهنگی و مذهبی که به رهبران مذهبی و فرهنگی قدرت غیررسمی می‌دهد. دو راهبرد به‌عنوان راه‌های بالقوه پیشنهاد می‌شود: (۱) تعهد به منابع انسانی و مالی مورد نیاز برای نظارت بر برنامه‌های سلامت جنسی و باروری نوجوانان، اما مهم‌تر (۲) آغاز مذاکرات با رهبران فرهنگی و مذهبی جامعه</p>	<p>روش تحقیق کیفی بر پایه تحلیل اسنادی و مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته</p>	<p>موانع نهادی و زمینه‌ای برای اجرای سیاست آموزش جنسی در اوگاندا؛ تحلیل اسناد موجود به‌علاوه مصاحبه با ۳۲ نفر شامل سیاست‌گذاران حیطة تعلیم و تربیت و هم‌چنین معلمان (۲۰۲۰)</p>	<p>نینسما^۲ و همکاران</p>

1. Keogh
2. Ninsiima

<p>بررسی پژوهش‌های صورت گرفته نشان می‌دهد مجموعه‌ای از چالش‌های ایدئولوژیک، مرتبط با مدرسه، مرتبط با معلم و مربیان، مرتبط با خانواده‌ها و مرتبط با دانش‌آموزان، سبب کاهش کیفیت برنامه آموزش جامع جنسی می‌شوند. چالش‌های ایدئولوژیک شامل عقاید خشک مذهبی، مردسالاری جوامع، تابو و عدم بحث بزرگترها مثل مادر بزرگ و خاله و دایی در مورد این مسائل و عدم صحبت در مورد اهمیت ختنه کردن می‌باشند. چالش‌های مرتبط با مدرسه نیز مانند عدم وجود امکانات در مدارس، شلوغ بودن کلاس‌های درس و عدم توان معلم در کنترل کلاس، عدم توجه به تفاوت‌های فرهنگی و قومی دانش‌آموزان، عدم نظارت بر فعالیت‌های دانش‌آموزان و اختصاصی شدن برنامه تربیت جنسی برای افرادی که هزینه دوره را پرداخت کرده اند هستند. معلمان و مربیان نیز چنانچه با روش‌های تربیت جنسی آشنا نباشند در روند این آموزش چالش ایجاد می‌کنند. خجالت در خانواده‌ها، عدم اعتماد آن‌ها به نظام آموزشی و معلمان و ترس از رواج بی بند و باری از چالش‌های مربوط به خانواده و فقر مالی دانش‌آموزان، گوش دادن به موسیقی‌های دارای محتوای ضد تربیت جنسی و عدم برقراری ارتباط با معلمان از چالش‌های مربوط به دانش‌آموزان برشمرده شده است.</p>	<p>پژوهش تحلیلی-توصیفی</p>	<p>آموزش جامع جنسی در جنوب صحرای آفریقا: چالش‌های سازگاری و اجرا در دسترسی جهانی برای کودکان و نوجوانان (۲۰۲۰)</p>	<p>وانگماتی^۱</p>
---	----------------------------	--	-----------------------------

جدول ۲: طبقه بندی چالش‌های تربیت جنسی

مضامین فرعی	مضامین اصلی	تم
<p>برداشت‌های غیرمعمول و منطقی از آموزه‌های دینی، عدم توجه کافی به موضوع بلوغ نوجوانان در کتب درسی، توجه مباحث کتاب درسی بر تهدیدهای غریزه جنسی، عدم وجود آموزش مناسب در خصوص تفاوت‌های میان دختر و پسر، شناخت نادرست آموزه‌های دینی و تحریف آموزه‌های دینی، منابع اطلاعاتی نامعتبر همچون صفحات مجازی نامعتبر و غیر موثق، محدودیت و چالش برانگیز بودن منابع آموزشی در حوزه تربیت جنسی، تعدد و پیچیدگی منابع دریافت</p>	<p>آموزشی و محتوایی</p>	<p>چالش‌های تربیت جنسی</p>

1. Wangamati

<p>اطلاعات جنسی، عدم تربیت جنسی مناسب، تأثیر فضای مجازی بر ریختن قبح روابط جنسی و دسترسی به محتوای هرزه نگاری، ماهواره و محتوای نامناسب آن و پخش فیلم‌های صحنه دار، عدم دریافت اطلاعات مناسب از کتب درسی، عدم دانش و علم کافی در زمینه تربیت جنسی، وزن ناکافی به آموزش جامع جنسی در هنگام ادغام با موضوعات دیگر، انطباق ناکافی برنامه درسی با زمینه‌های محلی، و مشارکت محدود ذینفعان در توسعه برنامه درسی، عدم وجود امکانات در مدارس، شلوغ بودن کلاس‌های درس</p>		
<p>سیاست‌های آموزشی - سازمانی، نبود سیاست‌های روشن و جسورانه و وجود سیاست‌های محافظه‌کارانه و نگرانی در مورد پیامدهای قانونی، ضعف خط‌مشی مناسب حمایت از تربیت جنسی در چارچوب تربیت اسلامی و چالش تعامل مطلوب مدرسه و خانه و درنهایت، عدم درک ضرورت آموزش جنسی، نقش گم‌شده مدرسه در تربیت جنسی، توجه خط‌مشی‌ها به جنبه‌های سلبی و تحریمی تربیت جنسی، عدم طراحی برنامه درسی در راستای تربیت جنسی، بودجه ناکافی و جزئی برای آموزش جامع جنسی، عدم هماهنگی تلاش‌های مختلف توسط دولت مرکزی و محلی، سازمان‌های غیردولتی و شرکای توسعه؛ و دستگاه‌های ناکافی برای نظارت و ارزشیابی معلمان و دانش‌آموزان در آموزش جامع جنسی، ضعف‌های نهادی مانند کمبود ظرفیت، تعهد مالی ناکافی، هماهنگی ضعیف بین وزارتخانه‌های مربوطه و نظارت ناکارآمد و چارچوب‌های نظارتی، اختصاصی شدن برنامه تربیت جنسی برای برخی از افراد</p>	<p>سیاست‌گذاری و اسناد بالادستی</p>	
<p>ارزش‌های مردسالارانه غالب، توجه اندک والدین به تربیت و آموزش جنسی فرزندان، محدودیت‌های فرهنگی و حساسیت اولیاء در خصوص آموزش آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر جنسی، ناکارآمدی والدین و کتمان سازی تربیت جنسی، مقاومت و بی‌میلی والدین در برابر تربیت جنسی فرزندان، ضعف مهارت‌های ارتباطی مطلوب بین والدین و فرزندان و غلبه نگاه بزرگ‌سالی بر مسائل جنسی نوجوانان، تضاد دیدگاه والدین، سردرگمی والدین، موانع ارتباطی با نوجوان، عدم توانایی برقراری ارتباط با فرزندان و صحبت در زمینه مسائل جنسی، کمبود آگاهی و اطلاعات والدین، احساس شرم، حیا و خجالت و عدم اطمینان از نحوه ارائه مباحث تربیت جنسی، مخالفت با هرگونه رابطه معمولی قبل از ازدواج فرزندان، عدم پاسخ به سوالات جنسی فرزندان و یا محول کردن پاسخ به سنین بالاتر، عقاید خشک مذهبی، مردسالاری جوامع، تابو و عدم بحث بزرگترها مثل مادر بزرگ و خاله و دایی در مورد این مسائل و عدم صحبت در مورد اهمیت ختنه کردن، خجالت در خانواده‌ها، عدم اعتماد آن‌ها به نظام آموزشی و معلمان و ترس از رواج بی بند و باری،</p>	<p>خانوادگی</p>	
<p>تعارض بین ارزش‌های سنتی و مدرن، ناهمسانی ارزش‌های دانش‌آموزان از نظر تنوع قومیتی و فرهنگی، تصورات قالبی و کلیشه‌ای درباره مسائل جنسیتی، قالبی بودن نقش‌های جنسیتی (انتظاراتی که جامعه از زنان و مردان دارد)، تفاوت در ارزش‌گذاری مسائل جنسی و تغییر در ارزش‌های فرهنگی، تعصبات</p>	<p>فردی و اجتماعی</p>	

<p>مذهبی و اعتقادی نادرست، دیدگاه‌های اجتماعی- فرهنگی، فقر فرهنگی در زمینه تربیت جنسی، ضعف آگاهی اجتماعی از تعریف صحیح تربیت جنسی و برداشتهای شخصی و بدون پشتوانه از مبانی دین، تابوهای فرهنگی، نوع جنسیت، تأثیرپذیری از دوستان بزهکار و دارای روابط جنسی، همبازی بودن پسرها و دخترها در دوران کودکی، درک نادرست اجتماعی از افراد دارای معلولیت به‌عنوان بی جنس گرا و همچنین نیاز آنان به محافظت که همراه با حمایت محدود از مربیان همراه، همچنین تنوع در میان کودکان و جوانان دارای معلولیت و همچنین تنوع فرهنگی و مذهبی، فقر مالی دانش‌آموزان، گوش دادن به موسیقی‌های دارای محتوای ضد تربیت جنسی</p>		
<p>عدم وجود نیروی متخصص و آگاه بر مسائل جنسی، کمبود چشمگیر معلم متخصص حوزه تربیت جنسی در آموزش و پرورش، عدم دریافت اطلاعات مناسب از طریق معلم، عدم مسئولیت از سوی مربیان برای تربیت جنسی در دانش‌آموزان معلول، و ناتوانی در ارائه مشاوره تخصصی به دانش‌آموزان آسیب‌پذیر، عدم رعایت اخلاق توسط معلم، ورود به حریم دانش‌آموزان و عدم قدرت تصمیم‌گیری علمی برای دانش‌آموزانی که رفتارهای پرخطر، عدم توان معلم در کنترل کلاس، عدم توجه به تفاوت‌های فرهنگی و قومی دانش‌آموزان، عدم نظارت بر فعالیت‌های دانش‌آموزان، عدم برقراری ارتباط با معلمان</p>	<p>تربیت نیروی کارآمد</p>	

بحث و نتیجه گیری

یکی از شاخه‌های تربیت که همواره به‌عنوان یک زمینه‌ی مشکل‌ساز و چالشی مطرح می‌گردد، تربیت جنسی است. مطالعه‌ی حاضر با هدف بررسی و شناسایی چالش‌های تربیت جنسی انجام گرفته است. آنچه از برآیند مرور نظام‌مند مقالات به‌دست آمد، حاکی از این است که چالش‌های مختلفی بر سر راه آموزش و تربیت جنسی قرار دارد. در همین راستا، مطالعه‌ی حاضر به بررسی و شناسایی چالش‌های تربیت جنسی پرداخته است و راهکارهایی نیز در راستای رفع این چالش‌ها ارائه کرده است. ذیل این چالش‌ها، به تفصیل مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

چالش‌های آموزشی و محتوایی

مسئله آموزش و نبود محتوای آموزشی غنی، یکی از مهم‌ترین چالش‌های تربیت جنسی است. تربیت جنسی نیازمند یک محتوای منطقی توأم با روش آموزشی خاصی است؛ اما در کشورهای مختلف از جمله ایران نسبت به تدوین محتوای درسی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی اقدامات کافی انجام نشده است و منبع خوبی در دسترس مخاطبین آموزش و پرورش قرار ندارد. عوامل استخراج‌شده از این دسته شامل عدم توجه کافی به موضوع بلوغ نوجوانان در کتب درسی (افشاری، سرمدی و ناطقی، ۱۴۰۱)، توجه مباحث کتاب درسی بر تهدیدهای غریزه

جنسی، عدم وجود آموزش مناسب در خصوص تفاوت‌های میان دختر و پسر، محدودیت و چالش‌برانگیز بودن منابع آموزشی در حوزه تربیت جنسی، تعدد و پیچیدگی منابع دریافت اطلاعات جنسی، عدم درک ضرورت آموزش جنسی، منابع اطلاعاتی نامعتبر همچون صفحات مجازی نامعتبر و غیر موثق است. لذا طراحی روش‌های آموزشی در راستای تربیت جنسی امری ضروری است و می‌بایست برای آنکه آموزش خوبی صورت گیرد، محتوا مبتنی بر آموزه‌های اسلامی تدوین گردد. نتیجه پژوهش‌های فرم‌هینی فراهانی (۱۳۸۳)، محمدی (۱۳۹۰) و یاری دهنوی و ابراهیمی شاه‌آبادی (۱۳۹۵) نشان می‌دهد که به محتوای برنامه درسی تربیت جنسی در دوران آموزش متوسطه که دوره نوجوانی و بلوغ به شمار می‌رود، کم‌توجهی شده است. در همین راستا، به عقیده صمدی و غلاوند (۱۴۰۱) در طراحی محتوای جامع برنامه تربیت جنسی باهدف کاهش حداکثری چالش‌های پیش روی آن، باید به شش محور اصلی شامل شناخت خود، بلوغ، مدیریت و تعدیل گزینه جنسی، فهم درست روابط، آمادگی برای ازدواج و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی توجه ویژه و گسترده‌ای شود. بدیهی است توجه به این محورها در تولید محتوای آموزشی پایه‌های بالاتر ابتدایی و تداوم رعایت آن در برنامه تربیت جنسی دوره نوجوانی و بلوغ، موجبات کاهش چالش‌های پیش روی برنامه تربیت جنسی را فراهم خواهد آورد. هم‌چنین مهرانی و سانیااتا^۱ (۲۰۱۹) ضمن تأکید بر ضرورت به‌کارگیری رسانه‌های الکترونیکی و چابی در راستای کاهش چالش تربیت جنسی بیان می‌دارند که اگر رسانه‌های حمایت‌کننده در ارائه برنامه تربیت جنسی وجود داشته باشند، ارائه دانش در مورد آموزش جنسی بهتر و باکیفیت‌تر خواهد بود.

چالش‌های سیاست‌گذاری و اسناد بالادستی

سیاست‌های کلان کشور و اسناد مرتبط با مقوله تربیت جنسی یکی دیگر از چالش‌های تربیت جنسی و به‌زعم بسیاری، مهم‌ترین چالش تربیت جنسی است. عواملی همچون سیاست‌های آموزشی-سازمانی، نبود سیاست‌های روشن و جسورانه و وجود سیاست‌های محافظه‌کارانه و نگرانی در مورد پیامدهای قانونی، ضعف خط‌مشی مناسب حمایت از تربیت جنسی در چارچوب تربیت اسلامی، نقش گم‌شده مدرسه در تربیت جنسی ذیل این دسته قرار

---

1. Maharani & Sanyata

دارند. سیاست‌های کلان می‌تواند در اقدامات اجرایی در حوزه تربیت جنسی تأثیرگذار باشد. هرچه قدر سیاست‌های روشن‌تر باشد و اسناد بالادستی که مبتنی بر نظام اسلامی هستند بر مقوله تربیت جنسی برنامه عملیاتی و روشن داشته باشند، اقدامات توسط دستگاه متولی صورت خواهد گرفت. فقدان و در نظر نگرفتن یک برنامه جامع آموزشی و تربیتی مدون از سوی سیاست‌گذاران تربیتی کشور، سبب می‌شود تا والدین که نقش مهم و قدرتمندی در شکل‌گیری رفتار جنسی صحیح در کودکان دارند نیز از این موضوع اطلاعی نداشته باشند و به طور ناخواسته، بر چالش‌های آن دامن زنند (باقری، پولادی و امینی راستابی، ۱۳۹۹). طبق یافته‌های تحقیق طهماسب‌زاده شیخ‌لار (۱۴۰۰) یکی از راهبردهای مبارزه با چالش‌های تربیت جنسی، همکاری همه‌جانبه نهادهای سیاست‌گذار مرتبط با امور تربیتی به ویژه تربیت جنسی همچون وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان بهزیستی می‌باشد. در پژوهشی دیگر که توسط خانی‌پور و همکاران (۱۴۰۰) انجام گرفت، مشخص شد ارزیابی برنامه‌های مختلف تربیت جنسی که تأثیرگذاری بالایی را روی سلامت جنسی نشان داده بودند، در چندین عامل خاص اشتراک داشتند که یکی از آن‌ها عبارت است از این‌که در برنامه‌های جامع و اسناد بالادستی تربیت جنسی اطلاعات مرتبط با جنسیت، تجربه جنسی و فرهنگ دانش‌آموزان نیز در برنامه گنجانده شده بود. در تأیید این یافته پژوهش کربی و همکاران (۲۰۱۱) معتقدند که راستای سیاست‌گذاری‌های مربوط به تربیت جنسی و تعیین یک سند جامع، اهداف کلی تدوین یک برنامه آموزش جنسی باید بدین ترتیب مشخص شود که شامل ۱- شناسایی اهداف روشن در حوزه سلامت جنسی (برای مثال کاهش حاملگی در دوره نوجوانی، کاهش ابتلا به اچ‌آی‌وی^۱ و سایر بیماری‌های واگیردار جنسی)، ۲- گزینش رفتارهای جنسی که ارتباط مستقیمی با هدف سلامت جنسی دارند (برای مثال ایجاد تاخیر و وقفه در شروع زود هنگام روابط جنسی، افزایش استفاده از پیش‌گیرنده‌ها)، ۳- شناسایی و گزینش عوامل روانی-اجتماعی مؤثر بر این رفتارها، ۴- توسعه و ایجاد فرصت‌های یادگیری برای تغییر دادن این‌گونه عوامل روانی اجتماعی، باشد.

چالش‌های خانوادگی

عوامل خانوادگی یکی از چالش‌های تربیت جنسی است. نحوه تربیت فرزند و نگاه والدین به تربیت جنسی یک امر مهم در تربیت جنسی فرزندان است. برخی از والدین خود را از این تربیت جنسی دور نگه می‌دارند زیرا بر این اعتقاد هستند که آگاه‌سازی باعث ایجاد آسیب‌های بیشتر در فرزندان می‌شود. خانواده و محیط خانواده می‌تواند بر تربیت جنسی فرزندان تأثیرگذار باشد و نوع مداخله آن‌ها تأثیر زیادی بر روند تشکیل هویت جنسی فرزندان دارد (حجازی و همکاران، ۱۴۰۰؛ رحمانی، مرقاتی خویی و فلاحی، ۲۰۱۸؛ رابینسون، اسمیت و دیویس، ۲۰۱۷). عواملی همچون توجه اندک والدین به تربیت و آموزش جنسی فرزندان (افشاری، سرمدی و ناطقی، ۱۴۰۱)، حساسیت اولیاء در خصوص آموزش آسیب‌ها و رفتارهای پرخطر جنسی، ناکارآمدی والدین و کتمان‌سازی تربیت جنسی (طهماسب‌زاده شیخ‌لار، عظیم‌پور، ایمان‌زاده و عباس‌زاده، ۱۴۰۰)، مقاومت و بی‌میلی والدین در برابر تربیت جنسی فرزندان، ضعف مهارت‌های ارتباطی مطلوب بین والدین و فرزندان و غلبه‌ی نگاه بزرگسالی بر مسائل جنسی نوجوانان (محمدی پویا و زارعی، ۱۳۹۸)، چالش تعامل مطلوب مدرسه و خانه، تضاد دیدگاه والدین، سردرگمی والدین، موانع ارتباطی با نوجوان (روح‌پرور، شاداب و جوادنوری، ۱۳۹۸)، عدم توانایی برقراری ارتباط با فرزندان و صحبت در زمینه مسائل جنسی، کمبود آگاهی و اطلاعات والدین (بخشی و خرمایی، ۱۳۹۷) زیرمجموعه این چالش هستند. به‌طورکلی می‌بایست نگاه والدین را به تربیت جنسی تغییر داد تا باعث ایجاد آسیب به دانش‌آموزان نشود. آگاه‌سازی والدین نسبت به تربیت جنسی و ابعاد مختلف آن امری حساس و ضروری است و باید برای والدین برای منظم طراحی و اجرا نمود. نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که در راستای کاهش چالش‌های خانوادگی تربیت جنسی، باید از سوی خانواده نسبت به فرزندان، آموزش‌هایی مرتبط با تربیت جنسی مد نظر قرار گیرد و البته در کنار مداخله آموزشی، مداخله نظارتی-محافظتی والدین به معنای نظارت، حفاظت و اقدامات پیشگیرانه تربیت جنسی نیز انجام گیرد. در همین راستا طبق یافته‌های پژوهش حجازی و همکاران (۱۴۰۰)، تربیت جنسی خانواده محور می‌تواند در جهت کاهش چالش‌های پیش روی تربیت جنسی، مثر ثمر واقع شود. تربیت جنسی خانواده محور شامل مدیریت رفتارهای جنسی خود، کودکان و محیط اطراف می‌باشد که استلزام آن برقراری روابط محترمانه و صمیمانه میان والدین و فرزندان، نگرش مثبت نسبت به تربیت جنسی و فراهم کردن

امکانات و تسهیلات مناسب (ازدواج یا تشکیل خانواده و آموزش جنسی مرتبط و همسو با اصول دینی) از سوی والدین برای فرزندان است.

چالش‌های فردی و اجتماعی

بخشی از چالش‌های تربیت جنسی جنبه فردی و اجتماعی دارند. وقتی صحبت از تربیت جنسی می‌شود، ممکن است به هر انسانی، احساسی خاص دست دهد و شاید از صحبت کردن در مورد آن اجتناب کند و این امر برخاسته از نوع نگاه و باور افراد نسبت به پدیده‌ی تربیت جنسی است. بعد اجتماعی تربیت جنسی به نوع نگاه اجتماع و فرهنگ حاکم بر جامعه برمی‌گردد که متأسفانه اجتماع هم هنوز صحبت در مورد تربیت جنسی را نپذیرفته است. نباید از این موضوع غافل شد که بدعمل کردن افراد و شاید دستگاه متولی باعث ایجاد این نگاه در افراد و فرهنگ جامعه شده است. عواملی همچون احساس خجالت نابجا یا خجالت غیرمنطقی، عدم اطمینان از نحوه‌ی ارائه‌ی مباحث تربیت جنسی، محدودیت‌های فرهنگی، عدم علم و آگاهی نسبت به آموزه‌های دینی و حتی تحریف این آموزه‌ها، دیدگاه‌های اجتماعی- فرهنگی، فقر فرهنگی در زمینه‌ی تربیت جنسی و تابوهای فرهنگی زیرمجموعه چالش‌های فردی و اجتماعی تربیت جنسی قرار گرفته است. از سویی دیگر، باید به این عامل نیز اشاره نمود که عوامل محیطی، اجتماعی و فردی همچون دوستی با جنس مخالف در دوران نوجوانی و جوانی، ارتباطات بدون محدودیت خانوادگی، روایت‌های دوستان و همسالان از مسائل و داستان‌های جنسی و عدم کنترل نگاه خود در فضاهای عمومی، منشأ اصلی خودارضایی به‌عنوان یکی از رفتارهایی که مغایر با زیست و تربیت جنسی به شمار می‌رود، می‌باشند (اصغری نکاح و مهاجر بعد، ۱۳۹۹). به‌طور کلی باید برای تربیت جنسی ابتدا نگاه‌ها و رویکردها را عوض کنیم. اگر بخواهیم فرهنگ حاکم بر جامعه تغییر کند باید نگاه افراد را تغییر دهیم تا جامعه در زمینه‌های مختلف از جمله مسائل جنسی و تربیت جنسی به حد مطلوب برسد. از طرفی با توجه به حرمت بسیاری از رفتارهای خارج از چارچوب و مغایر با تربیت جنسی نظیر خودارضایی و سایر موارد (محمدی ری‌شهری و پسندیده، ۱۳۹۱)، پیشنهاد می‌شود صاحب‌نظران و پژوهشگران با تلاش پژوهشی و ایده‌پردازی متقن و با زبان

علمی، ضمن تبیین ابعاد آسیب‌زای مغفول مانده این رفتارها، به خصوص به زبان والدین و نوجوانان، در جهت‌گیری نظری و در طراحی برنامه‌های درسی و تربیتی مدارس، با هدف کاهش بروز این رفتارها، گام بردارند.

چالش‌های تربیت نیروی کارآمد

تربیت نیروی انسانی کارآمد برای هر طرح و برنامه امری ضروری است. تربیت جنسی همانند سایر برنامه‌ها از این امر مستثنی نیست. نبود نیروی انسانی کارآمد و عدم آموزش افراد جهت تربیت نیروی متخصص در حوزه تربیت جنسی یک چالش اساسی به حساب می‌آید. از آنجا که آموزش و پرورش، یکی از مسئولین اصلی تربیت جنسی فرزندان به شمار می‌رود (شمس‌الدین دیانی و نمازی زادگان، ۱۳۹۴) و با توجه به ضرورت تربیت جنسی، اهمیت پرداختن به نقش و ویژگی‌های معلمان و مربیان این حوزه، برای کمک به جهت‌دهی و هدایت‌گریزه جنسی، آشکار می‌شود (سعیدی رضوانی، غلامی و باقری، ۱۳۹۸). اسپچاستر^۱ و همکاران (۲۰۰۸) معتقدند نقش مربیان مدارس در مدیریت رفتارهای جنسی کودکان، مورد قبول اکثر جوامع بوده است. نقش معلم به‌عنوان عنصر و رکن اصلی تربیت جنسی دانش‌آموزان در نظام برنامه درسی، بر کسی پوشیده نیست. لذا معلمان به‌عنوان عنصر اصلی تربیت جنسی در مدارس نیز به شمار می‌روند و جهت حرکت در مسیر تربیت جنسی مربیان خود باید دانش تخصصی این حیطه علمی و تربیتی را کسب نمایند. با این وجود، به نظر می‌رسد که محدودیت ناشی از تابو بودن امور مربوط به‌گریزه جنسی و تربیت جنسی، سبب شده است تا تربیت نیروی انسانی مرتبط با این بُعد تربیت نیز با چالش مواجه شود. عواملی همچون عدم وجود نیروهای متخصص و آگاه بر مسائل جنسی، کمبود چشمگیر معلم متخصص حوزه‌ی تربیت جنسی در آموزش و پرورش در ذیل چالش‌های تربیت نیروی کارآمد است. در راستای تربیت نیروی کارآمد باید ابتدا محتوای غنی متناسب با فرهنگ اسلامی طراحی و تدوین شود و سپس آن‌ها به‌صورت عملیاتی و آزمایشی به مرحله اجرا دربیایند در صورت مشاهده نتایج مثبت در نظام آموزشی پیاده‌سازی نمایند.

لازم به ذکر است با وجود تمامی چالش‌های بیان شده، بسیاری از چالش‌ها نظیر چالش‌های حاصل از فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی و هم‌چنین آموزش‌های غیررسمی، در پژوهش‌های انجام شده حوزه تربیت جنسی،

---

1. Schuster

کم‌تر مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند لذا پیشنهاد پژوهشی مطالعه حاضر این است که در پژوهش‌ها و تحقیقات آینده به شیوه‌های کمی و کیفی و آمیخته به این زمینه‌ها و چالش‌ها نیز توجه شود. هم‌چنین پیشنهاد می‌شود در راستای تدوین و تصویب یک برنامه مدون و جامع در راستای آموزش مسائل جنسی و چگونگی آموزش آن به دانش‌آموزان دوره‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی، در مراکز تربیت معلم و دانشگاه فرهنگیان، اقدامات مقتضی صورت گیرد. دیگر پیشنهاد کاربردی پژوهش حاضر این است که برای سهولت در امر تربیت جنسی در مدارس، کلاس‌های آموزش خانواده توسط معلم یا متخصصان روان‌شناسی و علوم تربیتی برگزار شود تا ضرورت این تربیت برای خانواده‌ها نیز تبیین و تفهیم شود.

منابع

- Afshari, M., Sarmadi, M., Nateghi, F. (2022). Determining the Gap between the Current and Desired Status of Sexual Education of Junior High School Students Corresponding to the Document of Fundamental Change in Education. *Scientific Journal of Islamic Education*, 30(54), 11-33. [Persian]
- Asgharinekah, S., & Mohajer Baad, Z. (2020). Qualitative exploration of factors motivating adolescent girls to masturbate from the perspective of growth-based family-based sexual education model. *Family and sexual health journal*, 2(1), 7-16. [Persian]
- Awaru, O. (2020). The Social Construction of Parents' Sexual Education in Bugis-Makassar Families. *Society*, 8(1), 175-190.
- Bakhshi, N., Khormaei, F. (2020). Parent's Challenges in Sexual Education of their Children: A Qualitative Study. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 7(3), 227-239.
- Bagheri, N., Pooladi, S., & Amini rastabi. (2021). Sexual education of children by parents. *Scientific Quarterly Journal of Police Science*, 8(32), 27-42. [Persian]
- Ebrahimi, S., Farahbakhsh, K., & Naeimi, E. (2022). Investigating the sex education in girls with premarital relationships (Sexual, Emotional, or Emotional-Sexual): A Phenomenological Theory Study. *Rooyesh*, 11(6), 103-116. [Persian]

- Farmahini Farahani, M. (2005). Appropriate Content for Sex Education in Secondary Schools. *Teaching and Learning Research*, 2(2), 1-14. [Persian]
- Fayyaz, I., Bakhtiyarvand, M. (2018). Pornography: A Challenge for Sexual Education from the Viewpoint of Islam. *Scientific Journal of Islamic Education*, 26(39), 75-105. [Persian]
- Ghalavand, Z., Samadi, P., Ahmadi, P., & Keshtiaray, N. (2021). Identification of sexual education curriculum in the education system Iran. *Research in Curriculum Planning*, 17(67), 111-129. [Persian]
- Ghasemi, S., Shekary, G., Ghaioomi, A. (2022). Requirements for Intervention in Family Sexual Health. *The Women and Families Cultural-Educational*, 16(57), 7-28. [Persian]
- Hajizadeh, M., Mohseni Dehkalani, M., Jahani, A., Izadifard, A. (2021). Designing an Islamic Model of Sex Education for Children Following Jurisprudential Approach. *Scientific Journal of Islamic Education*, 29(52), 291-313. [Persian]
- Hejazi, z., Ghaderi, M., Sadeghi, A., Samadi, P., & Niknam, Z. (2021). Components and elements Synthesis of home-school sexual education curriculum. *Journal of educational research*, 8(42), 78-114. [Persian]
- Kalantari Dehaghi, H. (2023). Suitable Digital Content for Dyslexics: A Systematic Review. *Journal of Learning Disabilities*, 12(2), 80-100. [Persian]
- Kamaie, R., & karamollahi, N. (2023). A Critical Study on the Policies of the Iranian Education System in Sexual Education of Adolescents. *Journal of Islamic Education*, 18(43), 25-47. [Persian]
- Keogh, S. C., Stillman, M., Awusabo-Asare, K., Sidze, E., Monzón, A. S., Motta, A. and Leong, E. (2018). Challenges to implementing national comprehensive sexuality education curricula in low- and middle-income countries: Case studies of Ghana, Kenya, Peru and Guatemala. *PLoS One*, 20(2), 119-137.
- Khanipour, H., Yaghmaeeyan, H., chizari, H., & Hossaini S. (2021). Sex education programs for children and adolescents: A Systematic Review. *Erj*, 8 (42), 1-32. [Persian]

- Khoshkharam roodmajani, M. (2021). Analysis of perceived Islamic sexual education of Qom parents; A qualitative study. *Psychology and religion*, 4(56), 83-96.
- Kirby, D., with Coyle, K., Alton, F., Roller, L., & Robin, L. (2011). *Reducing Adolescent Sexual Risk: A Theoretical Guide for Developing and Adapting Curriculum-Based Programs*. Scotts Valley, CA: ETR Associates.
- Koch, R., & Wehmeyer, W. (2021). A systematic review of comprehensive sexuality education for South African adolescents. *The Journal for Transdisciplinary Research in Southern Africa*, 17(1), 1-10.
- Laganovska, E., & Kvieste, E. (2021). Teacher Opinions on sexual education of students with intellectual disability in Latvia. *Proceedings of the International Scientific Conference*, 3, 119-128.
- Lameiras-Fernández, M., Martínez-Román, R., Carrera-Fernández, M. V., & Rodríguez-Castro, Y. (2021). Sex education in the spotlight: what is working? Systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2555-2585.
- Mavhandu-Mudzusi, A., & Mhlongo, B. (2021). Adolescents' Sexual Education: Parental Involvement in a Rural Area in Kwazulu-Natal, South Africa. *Africa Journal of Nursing and Midwifery*, 23(1), 93-112.
- Mavhandu-Mudzusi, A., & Mhlongo, B. (2021). Adolescents' Sexual Education: Parental Involvement in a Rural Area in Kwazulu-Natal, South Africa. *Africa Journal of Nursing and Midwifery*, 23(1), 93-112.
- Michielsen, K., & Brockschmidt, L. (2021). Barriers to sexuality education for children and young people with disabilities in the WHO European region: a scoping review. *Sex Education*, 21(6), 674-692.
- Mohammadi, A. (2012). The amount of attention paid to the components of sex education in the religion and life curriculum of secondary school in Iran. Master's thesis, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Islamic Azad University, Marvdasht Branch. [Persian]

- Mohammadi Pouya, S., Imanzadeh, A., Mohammadi Pouya, F., & Zarei, A. (2019). Phenomenology of Barriers in the Sexual Education Curriculum in High School: A Phenomenological Study. *Religion & Communication*, 26(1), 303-334. [Persian]
- Mohammadi Rey Shahri, M., & Pasandideh, A. (2012). Strengthening the family from the perspective of Quran and Hadith. Hadith Publishing Organization. Fifth Edition. [Persian]
- Munandar, D. (2022). Sexual Education for Youth as a Preventive Actions in Islamic Views. *Education in Secular Society*, 19(1), 97-112.
- Naderi, N., & Keshti Arai, N. (2022). Obstacles and challenges facing sex education in terms of cultural values from the point of view of teachers of girls' primary public schools in the first district of Isfahan. *Approach to philosophy in schools and organizations*, 1(1), 44-54. [Persian]
- Newman, M. & Gough D. (2020). Systematic Reviews in Educational Research: Methodology, Perspectives and Application. In: Zawacki-Richter O., Kerres M., Bedenlier S., Bond M., Buntins K. (eds) *Systematic Reviews in Educational Research*. Springer VS, Wiesbaden.
- Ninsiima, A. B., Coene, G., Michielsen, K., Najjuka, S., Kemigisha, E., Ruzaaza, G. N., ... & Leye, E. (2020). Institutional and contextual obstacles to sexuality education policy implementation in Uganda. *Sex education*, 20(1), 17-32.
- Nooralizadeh Mianaji, M., & Rahimi, A. (2022). Principles and Strategies of Liberalism in Sex Education Compared to the Islamic Perspective: A Critical Analysis. *Bi-Quarterly Journal of Islamic Studies on Social Injuries*, 3(2), 57-84. [Persian]
- Nurgitz, R., Pacheco, R., Senn, C., & Hobden, K. (2021). The impact of sexual education and socialization on sexual satisfaction, attitudes, and self-efficacy. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 30(2), 265-277.
- Nyimbili, F., Mainza, R., Mumba, L., & Katunansa, B. (2019). Teacher and parental involvement in providing comprehensive sexuality education in selected primary schools of Kalomo district of Zambia. *Journal of Adult Education*, 1(2), 15-23.

- O'Brien, H., Hendriks, J., & Burns, S. (2021). Teacher training organisations and their preparation of the pre-service teacher to deliver comprehensive sexuality education in the school setting: a systematic literature review. *Sex Education*, 21(3), 284-303.
- Ocran, B. E. (2021). Teacher approaches, attitudes, and challenges to sexuality education: A case study of three junior high schools in Ghana. *African Journal of Reproductive Health*, 25(4), 153-166.
- Rahmani E, Arefi M, Afsharineya K, Amiri H. Designing the educational package of sexual education based on Iranian culture and effectiveness on social self-efficacy and sexual risk-taking in middle school girl students. *Journal of psychological science*, 17(70), 735-744. [Persian]
- Rahmani, A., Merghati-Khoei, E., & Fallahi, A. (2018). Perceived Advantages and Disadvantages of Sex Education in Young Women: A Qualitative Study. *Int J High Risk Behav Addict*, 7(2), e57221.
- Rakhmawati, E. (2022). The Prevention of Child Sexual Abuse through Teachers' Knowledge Enhancement in Sexual Education Implementation. *Journal of Hunan University Natural Sciences*, 49(4), 40-49.
- Robinson, K., Smith, E., & Davies, C. (2017). Responsibilities, tensions and ways forward: Parents' perspectives on children's sexuality education. *Journal Sex Education Sexuality, Society and Learning*, 17(3): 333-47.
- Roodi, Z., Mohseni, M., & Mohseni, R. (2021). Sexual education of children and adolescents from the perspective of verses and traditions. Two quarterly research studies of women with an Islamic approach, 8(14), 97-122.
- Rouhparvar, Z., Shahali, S., & Javadnoori, M. (2020). Parents' Perceptions of Challenges of Male Adolescent's Sexual Education: A Qualitative Study. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 8(3), 260-270. [Persian]
- Saeedy Rezvani., M, Gholami, F., & Bagheri, H. (2020). Key competencies Sexual Education Coach. *Journal of curriculum research*, 9(2): 163-199. [Persian]
- Samadi, P., & Ghalavand, Z. (2022). Synthesis Research on Curriculum Elements for Sex Education in Primary Education. *QJOE*, 38 (2), 7-26. [Persian]

- Santrock, J. (2018), *Life-Span, Development*. New York: Publisher McGraw-Hill Education.
- Seifollahi Oshani, P., Khodabakhsh Pirkalani, R., Abdollahi, A., & Saffarinia M. (2022). Adolescents' sexuality education research in Iran, perspective and gaps: a literature review. *Rooyesh*, 11 (10), 25-36. [Persian]
- Shams, M., Parhizkar, S., Mousavizadeh, A., & Majdpour, M. (2017). Mothers' views about sexual health education for their adolescent daughters: a qualitative study. *Reproductive health*, 14(1), 24. [Persian]
- Shams Al-Din Dayyani, M., & Namazizadegan, S. (2016). The role of educators in sexual education of children and adolescents. Conference on Family and Sex Education, Ferdowsi University of Mashhad. [Persian]
- Shirbeigi, M., Esmaeili, Z., Saeidi poor, B., & Sarmadi, M. (2021). Study and Introduce a Model of Sexual Education in Iran Based on Comprehensive Sexual Education (CSE). *The Journal of New Thoughts on Education*, 17(3), 177-208.
- Simbar, M., Alizadeh, S., Hajifoghaha, M., & Golezar, S. (2017). Review of Iranian Adolescents' Educational Needs for Sexual and Reproductive Health. *Journal of Isfahan Medical School*, 34(412), 1563-1572. (Persian)
- Sisler, J. (2022). *Do You Believe What You Know?: A Quantitative Analysis of Sexual Education, Sexual Consent, and Rape Myth Acceptance in College Student Attitudes and Actions*. Masters Theses & Specillist Projects. Department of Communication Western Kentucky University.
- Stankova, T., Trajkovski, V. (2021). Sexual Education of Persons with Autistic Spectrum Disorders: Use of the Technique: 'Social Stories. *Sex Disabil* 39, 377–393.
- Tahmasebzadeh Sheikhlari, D., Azimpour, E., Imanzadeh, A., & Abbaszadeh, M. (2022). Investigating the Process of Sex Education for Iranian Adolescents: A Grounded Theory Study. *Journal of Curriculum Research*, 11(2), 126-153. [Persian]
- Torbati, S. T., Tajik Esmaeili, S., & Khosravi, N. (2020). A Qualitative Study of Adolescent Sexual Education and its Contextual Factors with Emphasis on Interpersonal Relations with Case study: High school adolescent girls and boys residing in Tehran. *Sociological studies*, 12(45), 77-104. [Persian]

UNESCO. (2019). Facing the facts: the case for comprehensive sexuality education, <http://repositorio.minedu.gob.pe/handle/MINEDU/6618>.

UNESCO. (2018). International technical guidance on sexuality education an evidenceinformed approach. Revised edition, Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://www.who.int/publications/m/item/9789231002595>.

world health organization. (2018). International technical guidance on sexuality education (An evidence-informed approach). 14th March 2018, France. <https://www.who.int/publications/m/item/9789231002595>.

Yari Dehnavi, M., Ebrahimi ShahAbadi, F. (2017). Phenomenology of sex education from the point of view of educational experts in Kerman secondary schools. Educational sciences from the perspective of Islam, 4(7), 95-114. [Persian]

An analysis of the challenges of sex education: A systematic review Study

Seyed Alireza Ghasemi¹, Mohsen Ayati^{2*}, Mahdisalar Sadeghi³, Mohammad Alipour⁴,
Minoo Miri⁵

Abstract

The purpose of the current research was to identify and investigate the challenges of sex education and in a systematic way by searching keywords including challenge, problem and problem along with the word sex education or sex education in reliable scientific databases including: Google Scholar, PubMed, Taylor & Francis Online, Springer, Eric, Science direct, Elsevier, Scopus, SID and Magiran, in the period from January 2018 to October 2022 in English journals and also from April 2016 to March 1401 in Persian journals. Finally, 9 Persian articles and 6 English articles were reviewed. The most important challenges obtained were educational and content challenges, policy challenges and upstream documents, family challenges, individual and social challenges, as well as the challenge of training an efficient workforce. Therefore, in line with sexual education, a comprehensive and strategic program should be designed and compiled by an expert curriculum planning team, and then, in accordance with it, training human resources specialized in this field should be carried out.

Keywords: sex education, challenges, systematic review.

-
1. Master's student in Educational Psychology, Department of Psychology, University of Birjand, Birjand, Iran.
  2. Associate Professor of Curriculum Planning, Department of Educational Sciences, University of Birjand, Birjand, Iran.
*Corresponding Author: mayati@birjand.ac.ir
  3. BA, Department of Educational Sciences, Elementary Education, Farhangian University, Tehran, Iran
  4. Lecturer at Farhangian University, Tehran, Iran.
  5. Assistant Professor, Department of Psychology and Counseling, Farhangian University, PO Box 889-14665, Tehran, Iran.